

ŠTATISTICKÝ PREHĽAD O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO ZA ROK 2008

ÚVOD

Postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie a poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti upravuje zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach.

V zmysle tohto zákona je verejnou knižnicou aj obecná a regionálna knižnica.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici (ďalej VKMK) podľa § 9, ods. 5 tohto zákona a čl. 2, ods. 2 Zriaďovacej listiny VKMK z 1.4.2002 vydanéj Banskobystrickým samosprávnym krajom, plní funkciu regionálnej knižnice v územnom obvode okresov Banská Bystrica a Brezno.

VKMK ako regionálna knižnica tak v zmysle zákona najmä :

- utvára a sprístupňuje **regionálne bibliografické a faktografické databázy**,
- odborne **spracúva** a sprístupňuje súbežnú **regionálnu bibliografiu** a plní úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti v regióne,
- **zabezpečuje na základe zmluvných vzťahov dopĺňanie knižničných fondov obecných knižníc**
- **spracúva štatistiku o verejných knižniciach**,
- **poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, knižniciam iných typov a ich zriaďovateľom alebo zakladateľom**,
- zúčastňuje sa na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc.

Obecná knižnica podľa tohto zákona najmä:

- **utvára a sprístupňuje univerzálny knižničný fond**, vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,
- **poskytuje základné knižnično-informačné služby** a spravidla aj špeciálne knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom (sú to databázy a knižničné fondy, ktoré sa nachádzajú mimo knižnice),
- organizuje a **uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity**.

O plnení týchto náročných úloh knižníc v zložitých ekonomických podmienkach v roku 2008 hovorí nasledovný rozbor činnosti. Vychádzal z výkazov o činnosti za rok 2008.

1. Počet obcí spolu:	72
z toho okres B.Bystrica	42
okres Brezno	30
2. Počet obyvateľov:	
a) okres Banská Bystrica	110 982
okresné sídlo	80 466
b) okres Brezno	64 397
okresné sídlo	22 116
c) spolu	175 397
3. Počet verejných knižníc spolu:	67
<u>okres B.Bystrica</u>	36 (knižnica nie je zriadená v 6 obciach: Harmanec, Kynceľová, Motyčky, Pohronský Bukovec, Špania Dolina, Donovaly)
z toho: s profes. knihovníkmi	1
s neprofes. knihovníkmi	34
regionálna knižnica	1
<u>okres Brezno</u>	31 (OÚ Podbrezová spravuje 3 knižnice - Podbrezová, Štiavnička, Lopej, obecná kniž. nie je v obci Závadka
z toho: s profes. knihovníkmi	2
s neprofes. knihovníkmi	28
mestská knižnica	1
4. Koľko knižníc bolo zrušených:	0
5. Koľko knižníc nefungovalo:	12 (+3 oproti r. 2007, +5 oproti r. 2006)
z toho v okrese B.Bystrica:	8 (Baláže, Dolná Mičiná, Dúbravica, Hrochoť, Môlča, Priechod, Oravce, Turecká)
v okrese Brezno:	4 (Drábsko, Dolná Lehota, Michalová, Osrbliie)

6. Koľko knižníc obnovilo činnosť: 1 (Povrazník)

7. Koľko knižníc bolo odprofesionalizovaných: 0

8. Koľko knižníc bolo profesionalizovaných: 0

**9. Koľko knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na nákup literatúry: 17 (+ 1)
z toho fungujúcich: 6 (- 3)**

okres B.Bystrica spolu: **10 (- 2)**

2 fungujúce (D. Harmanec, Povrazník)

8 nefungujúcich (Baláže, D. Mičiná, Dúbravica, Hrochoť, Môlča, Priechod, Oravce, Turecká)

okres Brezno spolu: **7 (+ 3)**

4 fungujúce (Jarabá, Lom, Šumiac, Valkovňa)

3 nefungujúce (Drábsko, Dolná Lehota, Osrblie)
nefungujúca kn. Michalová realizovala nákup
KF za 15 000 korún

10. Priestorové zmeny: 4 Bystrá, Nemecká, Povrazník, – do lepších priestorov, Tajov – do rovnocenných priest.

11. Pre koľko knižníc sa realizuje centrálny nákup: 18 (=)

z toho: z okresu B.Bystrica 7

z okresu Brezno 11

12. Štatistický výkaz za rok 2008 poslali všetky knižnice

13. Zmena knihovníka: 5 (=)

okres B.Bystrica: 3 (Brusno, Kordíky, Povrazník)

okres Brezno: 2 (Hronec, Šumiac)

14. Automatizácia: KIS MaSK zakúpili 3 knižnice- Riečka, Nemecká, Brusno, spolu 8 knižníc (+ Čierny Balog, Medzibrod, Nemce, Heľpa, Slov. Ľupča, Valaská)

(+ LIBRIS zakúpený v r. 2002 pre MsK Brezno a OcK Badín)

KNIŽNIČNÉ FONDY

Okres Banská Bystrica:

	2007	2008	porov.
Stav k 31.12.	254 174	257 827	+ 3 656
z toho odb. pre dosp.	53 846	54803	+ 957
% z celku	21,2	21,2	=
lit. pre deti	93 380	93 949	+ 569
% z celku	36,7	36,4	- 0,3
počet zv. na 1 obyv.	2,3	2,3	=
počet zv. na 1 použ.	27,5	39,1	+ 11,6
obrat KF	1,16	0,90	- 0,26
prírastok – kúpa	2 725	4337	+ 1 612
- dar	821	1553	+ 732

Okres Brezno:

	2007	2008	porov.
Stav k 31.12.	210 809	208 510	- 2 229
z toho odb. pre dosp.	44 421	42 797	- 1 624
% z celku	21,1	20,5	- 0,6
lit. pre deti	71 247	69 074	- 2 173
% z celku	33,8	33,1	- 0,7
počet zv. na 1 obyv.	3,3	3,2	- 0,1
počet zv. na 1 použ.	48,6	51,0	+ 2,4
obrat KF	0,83	0,86	+ 0,03
prírastok– kúpa	1 780	1 447	- 333
- dar	529	966	+ 437

Oproti predchádzajúcemu roku bol v okrese B.Bystrica zaznamenaný mierny nárast počtu knižničných jednotiek, v okrese Brezno pokles.

V okrese **B. Bystrica bol pokles KF len v 4 knižniciach** (Hiadef, Malachov, Riečka, Staré Hory) aj to len z dôvodu pravidelnej aktualizácie knižničného fondu. V ostatných knižniciach bol nárast KF, najväčší vo VKMK (+ 3 407), z obecných knižníc v Slovenskej Ľupči (+ 175), Vlkanovej (+ 157), Horných Pršanoch (+ 223).

V okrese **Brezno klesol KF najmä z toho dôvodu, že boli zlúčené 2 knižnice (Nemecká so Zámotím)**. Okrem toho bol pokles KF len v **3 knižniciach**. Najväčší prírastok zaznamenali knižnice Čierny Balog (+ 159), Hronec (+ 185), Jasenie (+ 184).

Prehľad o stave KF v jednotlivých kategóriách knižníc a o podiele prírastku KF získaného kúpou a darom je v nasledujúcich tabuľkách:

Okres Ban. Bystrica	2007	2008	Rozd. 07-08	Prír. spolu	Z toho		kúpa z celk. prír.
					kúpa	dar	
VKMK	125 147	128 554	+ 3 407	3 436	2 826	610	82 %
profes. kniž.	10 231	10 406	+ 175	409	409	0	100 %
neprof. kniž.	118 796	118 867	- 71	2 114	1 102	1 012	52 %
SPOLU	254 174	257 827	+ 3 653	5 959	4 337	1553	73 %
Okres Brezno							
Msk	61 834	61 488	- 346	494	139	341	28 %
profes. kniž.	31 535	31 789	+ 254	325	325	0	100 %
neprof. kniž.	117 440	115 233	- 2 207	1 608	983	625	61 %
SPOLU	210 809	208 510	- 2 299	2 427	1 447	966	60 %

V minulom roku v oboch okresoch tvoril nákup KF 77 % z celkového prírastku, v tomto roku je to len 69 %, čiže nákup poklesol o 7 %.

Z tabuľky vyplýva, že v **okrese Banská Bystrica tvoril nákup KF 73 % z celkového prírastku a v okrese Brezno len 60 %.**

Najhoršia situácia je v Msk Brezno, kde už štvrtý rok dary prevyšujú nákup KF, v tomto roku nákup KF tvoril len 28 % z celkového prírastku.

Aj v neprofesionalizovaných knižniciach oboch okresov dary tvoria takmer polovicu celkového prírastku.

V roku 2008 nedostalo na **nákup KF žiadne finančné prostriedky 6 fungujúcich knižníc**, čo je o 3 menej ako v roku 2007.

Z okresu Banská Bystrica sú to 2 neprofesionalizované knižnice - Dolný Harmanec a Povrazník.

V okrese Brezno sú to 4 neprofesionalizované knižnice Jarabá, Lom, Valkovňa a Šumiac (bývalá profesionalizovaná knižnica.)

STAV KNIŽNÍČNÉHO FONDU V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2007	KF 2008	porov.	počet zv. na 1 ob	obrat KF
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	80 466	125 147	128 554	+ 3 407	1,6	1,49
Sl. Ľupča	3 163	10 231	10 406	+ 175	3,3	1,6
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	1 755	2 919	3 051	+ 132	1,37	0,79
Brusno	2 128	8 929	9 004	+ 75	4,6	0,22
Čerín	451	3 331	3 386	+ 55	7,5	0,28
D.Harm.	225	2 16	2 016	=	9,0	0,00
Hiadel'	511	2 024	1 834	- 190	3,6	0,38
H.Mičiná	509	2 263	2 266	+ 3	4,6	0,02
H.Pršany	386	3 693	3 916	+ 223	10,0	0,04
Hronsek	631	1 222	1 256	+ 34	2,0	0,14
Kordíky	305	2 917	2 917	+ 57	9,7	0,01
Králiky	604	1 930	2 449	+ 519	4,1	0,04
Ľubietová	1 031	8 932	6 912	+ 80	6,7	0,10
Lučatín	649	2 180	2 208	+ 28	3,4	0,54
Malachov	970	1 357	1 191	- 166	1,2	0,85
Medzibr.	1 313	8 006	8 072	+ 66	6,1	0,33
Moštenica	213	1 320	1 332	+ 12	6,2	0,06
Nemce	1 137	2 821	2 884	+ 63	2,5	0,16
Podkonice	853	8 459	8 513	+ 54	10,0	0,09
Poniky	1 550	6 030	6 030	+ 56	3,8	0,38
Povrazník	146	stag.	2 508	=	17,2	0,03
Riečka	656	2 473	2 469	- 4	3,8	0,03
Sebedín	392	3 560	3 570	+ 10	9,1	0,00
Selce	2 107	8 851	8 907	+ 56	4,2	0,39
St. Hory	527	4 442	4 434	- 8	8,4	0,23
Strelníky	802	3 702	3 770	+ 68	4,7	0,22
Tajov	516	2 670	2 703	+ 33	5,2	0,40
Vlkanová	1 122	2 839	2 996	+ 157	2,7	0,46

STAV KNIŽNIČNÉHO FONDU V OKRESE BREZNO

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2007	KF 2008	porov.	počet zv. na 1 ob	obrat KF
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	22 116	61 684	61 488	- 160	2,8	1,93
Č.Balog	5 144	8 816	8 975	+ 159	1,7	1,54
Valaská	3 873	22 719	22 814	+ 95	5,9	0,44
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Bacúch	1 024	4 418	4 488	+ 70	4,4	0,32
Beňuš	1 171	4 478	4 502	+ 24	3,8	0,24
Braväcovo	705	3 071	3 129	+ 58	4,4	0,61
Bystrá	188	1 443	1 457	+ 14	7,7	0,10
Heľpa	2 890	6 486	6 586	+ 100	2,3	0,10
H.Lehota	583	5 691	5 601	- 90	9,6	1,20
Hronec	1 170	4 819	5 004	+ 185	4,3	0,17
Jarabá	44	899	899	=	20,4	0,02
Jasenie	1 105	4 701	4 885	+ 184	4,4	0,11
Lom n/R.	300	2 524	2 527	+ 3	8,4	0,55
Lopej	895	3 558	3 618	+ 60	4,0	0,29
Mýto p/Ď.	537	4 688	4 758	+ 70	8,9	0,50
Nemecká	1 850	7 117	3 990	- 3127	2,1	0,24
Podbrez.	1 968	4 535	4 615	+ 80	2,3	0,54
Pohorelá	2 454	6 508	6 534	+ 26	2,7	0,43
P.Polhora	1 651	4 384	4 421	+ 37	2,7	0,20
Polomka	3 120	9 232	9 262	+ 30	3,0	0,15
Predajná	1 368	4 020	3 785	- 35	2,8	0,42
Ráztoka	293	1 203	1 120	- 83	3,8	0,20
Sihla	202	1 393	1 435	+ 42	7,1	0,11
Štiavnička	1 270	2 798	2 883	+ 85	2,3	0,85
Šumiac	1 359	6 799	6 819	+ 20	5,0	0,00
Telgárt	1 544	9 218	9 315	+ 97	6,0	0,60
Valkovňa	335	2 749	2 749	=	8,2	0,05

VÝPOŽIČKY

Okres Banská Bystrica:

	rok 2007	2008	porov.
Spolu	296 843	232 417	- 64 426
výp. na 1 obyv.	2,7	2,1	- 0,6
výp. na 1 použ.	32,1	35,3	+ 3,2
VKMK	254 186	191 564	- 62 622
z toho pre deti	53 395	47 153	- 6 242
Prof. kniž.	16 640	16 701	+ 61
z toho pre deti	4 611	4 625	+ 14
Neprof. kniž.	26 017	24 152	- 1 885
z toho pre deti	9 101	5 159	- 3 942

Okres Brezno:

	rok 2007	2008	porov.
Spolu	176 491	179 397	+ 2 906
výp. na 1 obyv.	2,7	2,8	+ 0,1
výp. na 1 použ.	40,7	43,8	+ 3,1
MsK	120 741	118 797	- 1 944
z toho pre deti	23 008	21 606	- 1 402
Prof. kniž.	18 636	23 528	+ 4 892
z toho pre deti	7 583	8 612	+ 1 029
Neprof. kniž.	37 114	36 994	- 120
z toho pre deti	15 449	13 419	- 2 030

V okrese B. Bystrica **celkový počet výpožičiek klesol** oproti roku 2007 o 21,7 %, za posledné 4 roky je to spolu pokles o 11 700 výpožičiek.

Výrazný podiel na celkovom poklese – až 97 % má VKMK, kde bol zaznamenaný pokles výpožičiek takmer o štvrtinu (24,6 %) z dôvodu rekonštrukcie oddelenia beletrie, odbornej a regionálnej literatúry. V jedinej profesionalizovanej knižnici (v okrese B.B. je to len Slovenská Ľupča) bol takmer rovnaký počet výpožičiek - nárast len o 0,3 %.

Počet výpožičiek klesol aj v 13 neprofesionalizovaných knižniciach, najviac v Brusne (- 1 607) a Podkoniciach (- 1 400). Najvýraznejší nárast výpožičiek bol v bývalých profesionalizovaných knižniciach v Badíne (+ 1 411) a Medzibrode (+ 1 327).

V okrese Brezno **stúpol celkový počet výpožičiek** oproti roku 2007 o 1,6 %. Najväčšiu zásluhu majú na tom profesionalizované knižnice **Čierny Balog (+ 1 219) a Valaská (+ 3 727)**.

V MsK Brezno bol pokles výpožičiek o 1,6 %.

V kategórii bývalých profesionalizovaných knižníc bol zaznamenaný ďalší výrazný pokles výpožičiek v Šumiaci (- 2 174 výpožičiek z dôvodu niekoľkomesačnej stagnácie a zmeny knihovníčky).

V kategórii neprofesionalizovaných knižníc klesol počet výpožičiek v 11 knižniciach (v roku 2007 to bolo 17 knižníc). Najvýraznejší pokles bol v Polomke (- 336) a Podbrezovej (- 312).

Výraznejší nárast výpožičiek bol v Hornej Lehote (+ 2 645).

Oproti minulým rokom bolo viac knižníc, ktoré vykazujú menej ako 100 výpožičiek (hodnotí sa ako **veľmi slabá činnosť**). Spolu je ich 10 (- 3 oproti roku 2007), z toho 8 z okresu Banská Bystrica (Dolný Harmanec, Horná Mičiná, Kordíky, Králiky, Moštenica, Povrazník, Riečka, Sebedín) a 2 z okresu Brezno (Jarabá, Šumiac). Niektoré z nich nemajú ani pravidelný výpožičný čas, fungujú len podľa potreby (Dolný Harmanec, Jarabá).

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knížnica	r. 2007	r. 2008	porov.	počet výp.na 1 ob.		na 1 čít 2008
				2007	2008	
PROF.KN						
B.Bystrica	254 186	191 564	- 62 622	3,1	2,4	38,8
Sl.Ľupča	16 640	16 701	+ 61	5,3	5,3	63,0
NEPROF. KNIŽN.						
Badín	1 029	2 440	+ 1 411	0,6	1,4	12,3
Brusno	3 823	2 216	- 1 607	1,8	1,0	18,9
Čerín	965	961	- 4	2,2	2,1	15,2
D.Harm.	6	4	- 2	0	0	1,0
Hiadeľ	934	711	- 223	1,8	1,4	20,9
H.Mičiná	75	51	- 24	0,1	0,1	7,3
Hronsek	170	179	+ 9	0,3	0,3	14,9
Kordíky	156	30	- 126	0,5	0,1	2,1
Králiky	71	96	+ 25	0,1	0,2	2,7
Ľubietová	843	657	- 186	0,8	0,6	10,9
Lučatín	1 137	1 198	+ 61	1,8	1,8	19,3
Malachov	1 318	1 158	- 60	1,4	2,0	18,9
Medzibr.	1 348	2 675	+ 1327	1,0	2,0	31,5
Moštenica	81	82	+ 1	0,4	0,4	5,8
Nemce	756	485	- 279	0,7	0,4	9,9
Podkonice	1 671	741	- 1 400	1,9	0,9	14,5
Poniky	3 086	2 273	- 873	1,9	1,5	34,4
Povrazník	stag.	84	+ 84	0	0,6	4,7
Riečka	36	78	+ 42	0	0,1	5,6
Sebedín	10	21	+ 11	0	0,1	2,6
Selce	3 408	3 792	+ 84	1,7	1,7	22,5
St. Hory	1 121	1 036	- 85	2,0	2,0	15,5
Strelníky	742	850	+ 108	0,9	1,1	7,7
Tajov	1 487	1 076	+ 17	2,9	1,2	31,6
Vlkanová	1 375	1 392	+ 17	1,2	1,2	49,7

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BREZNO

Knížnica	r. 2007	r. 2008	porov.	počet výp.na 1 ob		na 1 čit
				2007	2008	2008
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	120 741	118 797	- 1944	5,4	5,4	62,9
Č.Balog	12 640	13 859	+ 1 219	2,4	2,7	35,4
Valaská	5 996	9 723	+ 3 727	1,5	2,5	46,5
<u>NEPROF.</u>						
<u>KNIŽN.</u>						
Bacúch	1 403	1 437	+ 34	1,3	1,4	21,1
Beňuš	1 247	1 099	- 148	1,1	0,9	26,6
Braväcovo	1 965	1 922	- 43	2,7	2,7	22,6
Bystrá	193	142	- 51	1,0	0,7	15,8
Heľpa	830	705	- 125	0,3	0,2	4,8
H.Lehota	4 115	6 760	+ 2 645	7,2	11,6	53,2
Hronec	27	870	+ 843	0	0,7	30,0
Jarabá	20	20	=	0,4	0,4	5,0
Jasenie	411	542	+ 131	0,4	0,5	6,3
Lom n/R.	1 655	1 400	- 255	5,5	4,7	13,7
Lopej	1 340	1 057	- 283	1,5	0,8	26,4
Mýto p/Ď.	2 573	2 368	- 205	4,7	2,6	42,3
Nemecká	872	973	+ 101	0,5	1,8	12,0
Podbrez.	2 813	2 501	- 312	1,4	1,3	26,3
Pohorelá	2 704	2 812	+ 108	1,1	1,4	21,3
P.Polhora	774	921	+ 147	0,5	0,6	11,8
Polomka	1 750	1 414	- 336	0,6	0,5	15,9
Predajná	1 691	1 563	- 128	1,2	1,1	27,9
Ráztoka	217	223	+ 6	0,7	0,8	17,1
Sihla	131	159	+ 28	0,6	0,8	5,3
Štiavnička	2 597	2 461	- 136	2,0	1,9	32,8
Šumiac	2 218	44	- 2 174	1,6	0	1,3
Telgárt	5 402	5 460	+ 58	3,5	3,5	49,6
Valkovňa	92	141	+ 49	0,3	0,4	7,8

POUŽÍVATELIA

Okres Banská Bystrica:

	rok 2007	rok 2008	porov.
Celkom	9 241	6 582	- 2 659
z toho deti do 15 r.	4 276	3 105	- 1 171
% z celk. počtu použ.	46,3	47,2	+ 0,9
% použ. z počtu obyv.	8,3	5,9	- 2,4
počet návštevníkov	89 632	98 226	+ 8 594
VKMK	7 311	4 943	- 2 368
z toho deti	3 332	2 371	- 961
% z celk. počtu použ.	45,6	48,0	+
Prof. knižnice	283	265	- 18
z toho deti	130	113	- 17
% z celk. počtu použ.	45,9	42,6	- 3,3
Neprof. knižnice	1 647	1 374	- 273
z toho deti	814	621	- 193
% z celk. počtu použ.	49,4	45,2	- 4,2

Okres Brezno:

	rok 2007	rok 2008	porov.
Celkom	4 335	4 090	- 245
z toho pre deti do 15 r.	1 591	1 514	- 77
% z celk. počtu použ.	36,7	37,0	+ 0,3
% použ. z počtu obyv.	6,7	6,4	- 0,3
počet návštevníkov	45 492	48 632	+ 3 140
Msk	2 096	1 887	- 209
z toho deti	517	472	- 45
% z celk. počtu použ.	24,7	25,0	+ 0,3
Prof. knižnice	606	600	- 6
z toho deti	276	273	- 3
% z celk. počtu použ.	45,5	45,5	=
Neprof. knižnice	1 633	1 603	- 30
z toho deti	798	769	- 29
% z celk. počtu použ.	48,8	48,0	- 0,8

V počte používateľov pokračuje veľmi nepriaznivý trend. Prírastok za okres Banská Bystrica bol zaznamenaný naposledy v roku 1999, keď oproti r. 1998 stúpol o 84 (zo 14 763 na 14 807). Odvtedy počet používateľov stále klesá až na počet 6 582 v minulom roku (- 8 225 oproti r. 1999). V okrese Brezno, odkedy sa vykazuje samostatne, je stále len pokles. Pre porovnanie v roku 1998 bolo 8 425 používateľov, dnes je ich takmer o polovicu menej (- 4 335).

+

V okrese B. Bystrica bol oproti roku 2007 zaznamenaný celkový pokles používateľov o 28,8 %, klesal aj v predchádzajúcich rokoch a v porovnaní napr. s rokom 2004 je to v číselnom vyjadrení pokles takmer o 5 000 čitateľov (4 698).

Vo VKMK je to pokles o 32,4 %, v profesionalizovanej knižnici v Slovenskej Ľupči o 6,4 %, v neprofesionalizovaných knižniciach je pokles o 16,6 %. Pokles bol zaznamenaný v 13 knižniciach, najviac v Medzibrode (- 53), Hiadli (- 33) a Ponikách (- 30). Najväčší nárast čitateľov bol v Brusne (+ 14) a Selciach (+ 19).

V okrese Brezno je pokles celkovo o 5,6 %. Ďalej pokračuje pokles v MsK Brezno (- 891 oproti roku 2004). Z profesionalizovaných knižníc bol pokles len vo Valaskej (- 52), v Čiernom Balogu počet používateľov stúpol o 46.

V 14 neprofesionalizovaných knižniciach bol pokles počtu používateľov, najviac v Telgárte (- 18), v Beňuši, Lome a Štiavničke – vo všetkých pokles o 10 čitateľov. Výraznejší nárast používateľov bol v Nemeckej (+ 26), Hronci (+ 18) a Jasení (+ 12).

Počet návštevníkov knižníc v okrese B. Bystrica stúpol oproti roku 2007 o 9,6 %. Na jedného používateľa pripadlo takmer 15 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva približne každých 3,5 týždňa (v roku 2007 to bolo 9,7 návštev ročne).

V okrese Brezno stúpol počet návštevníkov o 6,9 % oproti roku 2007. Na jedného používateľa pripadlo takmer 12 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva knižnice každé 4 týždne. V predchádzajúcich rokoch boli dosiahnuté nižšie výsledky (v r. 2007 10,5 návštev ročne).

POUŽÍVATELIA – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knížnica	r. 2007	r. 2008	por.	do 15 r.	%	% čit. z obyv	
						2007	2008
<u>PROF.KN</u>							
B.Bystrica	7 311	4 943	- 2 368	2 371	48,0	9,0	6,1
Sl.Ľupča	283	265	- 18	113	42,6	9,0	8,4
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Badín	210	198	- 12	103	52,0	11,6	11,3
Brusno	103	117	+ 14	46	39,3	4,9	5,5
Čerín	65	63	- 2	17	27,0	14,7	14,0
D.Harm.	3	1	- 2	0	0	1,4	0,4
Hiadeľ	67	34	- 33	10	29,4	12,9	6,6
H.Mičiná	14	7	- 7	3	42,8	2,8	1,4
Hronsek	10	12	+ 2	3	25,0	1,6	1,9
Kordíky	14	9	- 5	4	44,4	4,6	2,9
Králiky	24	36	+ 12	19	52,8	4,1	5,9
Ľubietová	66	60	- 6	12	20,0	6,6	5,8
Lučatín	60	62	+ 2	20	32,2	9,4	9,5
Malachov	73	61	- 12	11	18,0	7,8	6,7
Medzibr.	138	85	- 53	44	51,7	10,6	8,8
Moštenica	14	14	=	5	35,7	6,8	6,6
Nemce	58	49	- 9	23	46,9	5,1	4,3
Podkonice	68	51	- 17	30	58,8	6,7	5,9
Poniky	96	66	- 30	28	42,4	6,1	4,2
Povrazník	stag.	18	+ 18	10	55,5	0,8	12,3
Riečka	15	14	- 1	3	21,4	2,3	2,1
Sebedín	3	8	+ 5	2	25,0	0,8	2,0
Selce	136	155	+ 19	118	76,1	6,6	7,3
St. Hory	72	67	- 5	28	41,8	14,1	12,7
Strelníky	110	110	=	59	53,6	13,5	13,7
Tajov	41	34	- 7	11	32,3	8,1	6,6
Vlkanová	30	28	- 2	9	32,1	2,7	2,5

POUŽÍVATELIA – OKRES BREZNO

Knížnica	r. 2007	r.2008	por.	do 15 r.	%	% čit. z obyv.	
						2007	2008
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	2 096	1 887	- 209	472	25,0	9,4	8,5
Č.Balog	345	391	+ 46	201	51,4	6,6	7,6
Valaská	261	209	- 52	72	34,4	6,7	5,4
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	70	68	- 2	34	50,0	6,8	6,6
Beňuš	52	42	- 10	26	61,9	4,4	3,6
Braväcovo	91	85	- 6	31	36,5	12,7	12,1
Bystrá	12	9	- 3	0	0	6,0	4,8
Heľpa	134	146	+ 12	124	84,9	4,6	5,1
H.Lehota	126	127	+ 1	48	37,8	22,0	21,8
Hronec	11	29	+ 18	12	41,4	1,0	2,5
Jarabá	4	4	=	1	25	8,7	9,1
Jasenie	74	86	+ 12	44	51,2	6,7	7,8
Lom n/R.	112	102	- 10	51	50,0	37,3	34,0
Lopej	44	40	- 4	8	20,0	4,9	4,5
Mýto p/Ď.	52	56	+ 4	10	18,7	9,5	10,4
Nemecká	55	81	+ 26	18	22,2	3,0	4,4
Podbrez.	99	95	- 4	24	25,3	5,0	4,8
Pohorelá	133	132	- 1	63	47,7	5,3	5,4
P.Polhora	83	78	- 5	51	65,4	5,0	4,7
Polomka	97	89	- 8	48	53,9	3,1	2,8
Predajná	63	56	- 7	17	30,3	4,6	4,1
Ráztoka	14	13	- 1	1	7,7	4,7	4,4
Sihla	30	30	=	15	50,0	15,0	14,8
Štiavnička	85	75	- 10	24	32,0	6,7	5,9
Šumiac	32	32	=	23	71,9	2,3	2,4
Telgárt	128	110	- 18	81	73,6	8,3	7,1
Valkovňa	17	18	+ 1	15	83,3	4,9	5,4

KULTÚRNO – VÝCHOVNÉ PODUJATIA

	2007	2008	porov.	z toho inf. vých.
<u>Okres Banská Bystrica</u>				
Spolu	707	704	- 3	95
VKMK	646	654	+ 8	76
Prof. knižnice	19	9	- 10	2
Neprof. knižnice	42	41	- 1	17
<u>Okres Brezno</u>				
Spolu	146	149	+ 3	54
MsK	66	66	=	23
Prof. knižnice	38	39	+ 1	18
Neprof. knižnice	42	44	+ 2	13

Celkový počet zorganizovaných podujatí v okrese B. Bystrica **klesol oproti r. 2007 zanedbateľne**. Ďalší nárast vzdelávacích aktivít bol vo VKMK, kde ich počet každoročne stúpa (napr. oproti roku 2004 o 146 podujatí). O 10 podujatí menej uskutočnila jediná profesionalizovaná knižnica okresu (Slovenská Ľupča).

Z neprofesionalizovaných knižníc podujatia uskutočnilo 8 knižníc, čo je o jednu knižnicu menej ako v roku 2007 a sú to tie isté knižnice: Badín, Brusno, Čerín, Lučatín, Medzibrod, Poniky, Selce a Strelníky (chýbajú Podkonice). Je to 30% z celkového počtu fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc (v roku 2007 to bolo 32 %). Najviac podujatí(20) už tradične uskutočnila knižnica v Selciach..

V okrese Brezno celkový **počet uskutočnených podujatí mierne stúpol**. V MsK a v profesionalizovaných knižniciach je to rovnaký počet ako v r. 2007.

V neprofesionalizovaných knižniciach stúpol celkový počet podujatí o 3 a počet knižníc, ktoré ich organizovali o 1 (z 13 na 14). Sú to knižnice: Bacúch, Beňuš, Braväcovo, Heľpa, Horná Lehota, Lopej, Mýto, Nemecká, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Štiavnička, Šumiac, Telgárt. Spolu je to 58 % fungujúcich knižníc, v roku 2007 to bolo 50 %.

PROSTRIEDKY NA NÁKUP KF

	rok 2007	rok 2008	porov.
<u>Okres Banská Bystrica:</u>			
Celkom	792 740	1 309 902	+ 517 162
VKMK	507 000	941 109	+ 434 109
Prof. knižnice	70 000	109 000	+ 39 000
Neprof. knižnice	215 740	257 793	+ 42 053
<u>Okres Brezno:</u>			
Celkom	401 620	352 098	- 49 522
Msk	44 000	53 696	+ 9 098
Prof. knižnice	77 000	83 000	+ 6 000
Neprof. knižnice	280 620	215 402	- 65 218

V okrese B. Bystrica finančné prostriedky na nákup KF výrazne stúpili a to vo všetkých typoch knižníc. V okrese Brezno celkovo pridelené finančné prostriedky klesli a to najmä zásluhou neprofesionalizovaných knižníc.

Počet knižníc s nulovým nákupom stúpol zo 16 na 17, ale z toho klesol počet fungujúcich knižníc – spolu ich je 6, čo je o 3 knižnice menej ako v r. 2007.

V okrese B. Bystrica sú to 2 neprofesionalizované knižnice - Dolný Harmanec a Povrazník.

Najnižšia čiastka na nákup KF bola 900 korún (Horná Mičiná), najvyššia 39 000 už tradične vo Vlkanovej.

V okrese Brezno je stále zlá situácia v MsK Brezno – nákup kníh oproti r. 2007 stúpol, ale vzhľadom na veľkosť knižnice je absolútne nepostačujúci. V obidvoch profesionalizovaných knižniciach nákup oproti roku 2007 mierne stúpol.

Výrazný pokles finančných prostriedkov na nákup KF v neprofesionalizovaných knižniciach je najmä z dôvodu poklesu v Telgárte, Pohorelej a Heľpe (v r. 2007 dostali grant MK SR na nákup kníh).

V neprofesionalizovaných knižniciach stúpol aj počet knižníc s nulovým nákupom. Oproti roku 2007 o 3 viac, spolu 7 knižníc, z toho sú 4 fungujúce (Jarabá, Lom, Šumiac, Valkovňa). Finančné čiastky na nákup KF sa pohybovali od 2 000 (Hronec, Ráztoka) až do 20 000 korún (Heľpa).

Počet fungujúcich knižníc, ktoré **nenakupovali nové knihy** od roku 1991 je nasledovný:

rok 1991 – 22 knižníc (fungujúcich)	rok 2000 – 9 knižníc
rok 1992 – 10 knižníc	rok 2001 – 12 knižníc
rok 1993 – 10 knižníc	rok 2002 – 7 knižníc
rok 1994 – 2 knižnice	rok 2003 – 12 knižníc
rok 1995 – 6 knižníc	rok 2004 – 15 knižníc
rok 1996 – 8 knižníc	rok 2005 – 9 knižníc
rok 1997 – 4 knižnice	rok 2006 – 9 knižníc
rok 1998 – 8 knižníc	rok 2007 – 9 knižníc
rok 1999 – 11 knižníc	rok 2008 – 6 knižníc

Dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu pre obecné knižnice uzavrelo 18 obecných úradov pre knižnice:

Okres B. B.: Selce, Badín, Poniky, Kordíky Lučatín, Horné Pršany,
Hronsek – spolu 7

Okres Brezno: Čierny Balog, Telgárt, Michalová, Bacúch, Bystrá, Braväcovo,
Predajná, Pohronská Polhora, Jasenie, Ráztoka, Horná Lehota –
spolu 11

Pridelené finančné prostriedky sa pohybovali v rozpätí od 3 000 do 35 000 korún. V priemere je to na 1 knižnicu 10 945 korún, čo je o 1 562 korún viac ako v roku 2007.

rok	počet knižníc	výška príspevku	priemer na 1 kniž.
1991	13	35 000	2 692
1992	17	50 000	2 941
1993	21	65 000	3 095
1994	23	80 000	3 478
1995	27	123 000	4 555
1996	28	150 000	5 357
1997	29	178 000	6 138
1998	29	185 000	6 380
1999	23	147 000	6 430
2000	24	146 500	6 100
2001	22	150 500	6 840

2002	24	187 500	7 812
2003	24	190 000	7 916
2004	21	184 000	8 762
2005	18	186 000	10 333
2006	19	178 500	9 394
2007	18	168 900	9 383
2008	18	197 000	10 945

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že priemerná pridelená čiastka po dvoch rokoch opäť stúpala.

Na nákup KF boli **v okrese B. Bystrica zabezpečené finančné prostriedky vo výške 11,80 Sk na 1 obyvateľa**, čo je o 4,66 Sk viac ako v roku 2007.

V okrese Brezno pripadlo na nákup KF 5,46 Sk na 1 obyvateľa, čo je o 0,75 Sk menej ako v roku 2007.

Podľa medzinárodných odporúčaní má byť výška príspevku na nákup knižničného fondu 35 korún na 1 obyvateľa. Prepočet pre jednotlivé obce je v ďalších tabuľkách.

V akých rozpätiach sa suma na nákup KF na 1 obyvateľa pohybovala v jednotlivých typoch knižníc je uvedené v nasledujúcom prehľade:

	Sk na 1 obyvateľa ročne na nákup KF							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<u>Okres B.Bystrica</u>				5,97	8,05	7,71	7,14	11,80
VKMK	6,90	7,00	4,90	5,24	7,75	6,84	6,28	11,69
Prof. kn.	12,10	12,00	-	20,25	16,00	22,90	22,32	34,46
Neprof. kn.	6,00	6,20	8,10	6,61	8,00	8,56	7,95	9,42
								11,03*
<u>Okres Brezno</u>				5,02	5,49	6,14	6,21	5,46
Msk	2,01	1,81	3,20	2,73	2,19	3,9	1,98	2,42
Prof. kn.	4,24	7,40	7,20	6,82	10,58	8,48	8,48	9,20
Neprof. kn.	5,24	5,60	5,30	5,94	6,31	7,00	8,41	6,47
								6,74*

*/ Prepočet na 1 obyvateľa bez obcí, v ktorých knižnice stagnujú. V okrese Banská Bystrica je to 3 998 obyvateľov (8 stag. knižníc) a v okrese Brezno 1 341 obyvateľov (3 stag. knižnice .) Stagnujúca knižnica v Michalovej knihy nakupovala.

V roku 2008 bolo zakúpených v obidvoch okresoch spolu 5 784 kníh (o 1 279 viac ako v r. 2007). Aj keď je to oproti roku 2007 nárast **a najviac aj za posledné štyri roky** (v roku 2007 16,1%, v r.2006 19,4 %, v roku 2005 17,8 %), stále **je to iba 20,7 % zo skutočnosti v roku 1990.**

Z prehľadu vyplýva, že v nákupe knižničného fondu sú na tom najlepšie profesionalizované knižnice obidvoch okresov, absolútne najhoršie je na tom Msk Brezno, kde je príspevok na nákup KF vo všetkých rokoch veľmi nízky.

I pri mierne stúpajúcom trende sú to v podstate zanedbateľné halierové hodnoty a pri celkovom veľmi nízkom priemere je to stále absolútne nepostačujúca výška príspevku.

KVČ- FINANČNÉ PROSTRIEDKY – ÚVÄZKY - OKRES B.BYSTRICA

Knížnica	KVČ	Sk na nákup KF			Sk na 1 obyv.		úväzky
		2007	2008	medzinár. odporuč. 35 Sk/1ob.	2007	2008	
PROF.KN							
B.Bystrica		507 000	941 109	2 816 100	6,3	11,7	23
Sl.Lupča		70 000	109 000	110 705	22,3	34,5	21
NEPROF. KNIŽN.							
Badín	4	25 000	36 078	56 160	14,5	20,6	8
Brusno	4	2 000	23 000	74 480	0,9	10,8	14
Čerín	1	10 000	11 500	15 785	22,7	25,5	2
D.Harm.	-	-	-	-	0	-	p.p.
Hiadel'	-	15 000	1 500	17 885	28,9	29,4	1
H.Mičiná	-	-	900	17 815	0	0	2
H.Pršany	-	3 000	2 987	13 510	7,8	7,7	1
Hronsek	-	4 000	4 000	22 085	6,2	6,3	1
Kordíky	-	2 500	3 000	10 675	8,3	9,8	1
Králiky	-	2 500	3 000	10 675	4,2	9,8	2
Lubietová	-	10 000	10 000	36 085	9,9	9,7	4
Lučatín	2	4 000	4 000	22 715	6,2	6,2	3
Malachov	-	4 900	5 597	33 950	5,2	5,8	2
Medzibr.	2	15 000	18 000	45 955	11,5	13,7	3
Moštenica	-	3 000	2 000	7 455	14,6	9,4	1
Nemce	-	15 000	15 000	39 795	13,1	13,2	2
Podkonice	-	5 000	5 000	29 855	5,8	5,9	3
Poniky	5	10 000	10 000	54 250	6,3	6,5	2,5
Povrazník	-	stag.	-	5 110	0	0	2
Riečka	-	3 000	4 000	22 960	4,6	6,1	1
Sebedín	-	-	2 000	13 720	0	5,1	3
Selce	20	10 000	15 000	73 745	4,9	7,1	9
St. Hory	-	10 000	12 000	18 445	19,6	22,8	2
Strelníky	3	12 000	10 640	28 070	14,7	13,3	2
Tajov	-	10 850	8 091	18 060	21,4	15,7	3
Vlkanová	-	41 000		39 270	36,7	34,8	2

KVČ – FINANČNÉ PROSTRIEDKY – ÚVÄZKY – OKRES BREZNO

Knižnica	KVČ	Sk na nákup KF			Sk na 1 obyv.		úväzky
		2007	2008	medzinár. odporuč. 35 Sk/1 ob.	2007	2008	
<u>PROF.KN</u>							
Brezno		44 000	53 000	696 000	2,0	2,4	7
Č.Balog	15	42 000	43 000	180 040	8,1	8,4	30
Valaská	24	35 000	40 000	135 555	9,0	10,3	20
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	2	10 500	17 000	35 840	10,2	16,6	3
Beňuš	1	6 000	5 653	40 985	5,1	4,8	3
Braväcovo	3	6 000	7 000	24 675	8,34	9,9	2
Bystrá	-	3 000	3 000	6 580	15,1	15,9	1
Heľpa	5	40 000	20 000	101 150	13,7	6,9	2
H.Lehota	7	15 000	17 000	20 405	26,2	29,1	6
Hronec	-	2 000	2 000	40 950	1,7	1,7	4
Jarabá	-	-	-	1 540	0	0	p.p
Jasenie	-	14 000	4 000	38 675	12,8	3,6	2
Lom n/R.	-	2 000	-	10 500	6,6	0	4
Lopej	2	15 000	15 000	31 325	16,7	3,6	4
Mýto p/Ď.	2	20 000	10 255	18 795	36,6	19,1	4
Nemecká	1	6 400	17 413	64 750	3,5	9,4	3
Podbrez.	2	15 000	15 000	68 880	7,6	7,6	6
Pohorelá	8	20 500	5 081	85 890	8,2	2,1	6
P.Polhora	-	10 000	10 000	56 735	6,0	6,0	6
Polomka	2	5 000	10 000	109 200	1,6	3,2	11,5
Predajná	-	12 000	15 000	47 880	8,7	11,0	3
Ráztoka	-	2 000	2 000	10 255	6,7	6,9	1
Sihla	-	20 400	10 000	7 070	100,0	49,5	1
Štiavnička	1	15 000	15 000	44 450	11,8	11,8	6
Šumiac	3	-	-	47 565	0	0	9
Telgárt	5	40 000	15 000	54 040	25,9	9,7	10
Valkovňa	-	300	-	11 725	0,9	0	2

POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI ODPORÚČANIAMÍ

Pre názornejšie vykreslenie vývoja a stavustavu verejných knižníc od roku 2002 prinášame porovnanie s medzinárodnými odporúčaniami, ktoré vypracovala špecializovaná skupina odborníkov pracujúcich v rámci odboru IFLA (Medzinárodná federácia knižníckych spolkov a inštitúcií) „Knižnice pre verejnosť.“

- ⇒ Podľa týchto odporúčaní je minimálna **veľkosť aktuálneho fondu všeobecne 2 zväzky na obyvateľa** (v najmenších knižniciach 3 zväzky). **Toto je jediné odporúčanie, ktoré plnia takmer všetky knižnice okrem VKMK a knižníc v Čiernom Balogu, Malachove a Badíne.**
- ⇒ Vo všetkých knižniciach sú teda fondy väčšie ako odporúčania IFLA, ale prírastky sú podstatne nižšie. **Prírastok knižničného fondu má byť v sídlach do 25 000 obyvateľov 0,25 knihy na 1 obyvateľa ročne**, t.j. na každých 1000 obyvateľov 250 kníh ročne a toto **kritérium nedosiahla ani jedna knižnica.**
- ⇒ Podľa európskych kritérií by sa mal knižničný fond vo verejných knižniciach **obmeniť za 20 rokov** a toto kritérium dlhodobo plní len knižnica vo **Vlkanovej**, priblížila sa knižnica v **Slovenskej Ľupči a Badíne**. Za aký dlhý čas by sa pri súčasnom tempe dopĺňovania obmenil knižničný fond v jednotlivých knižniciach je prepočítané v poslednom stĺpci tabuľky. Zistíme, že počet rokov sa pohybuje v rozpätí od dvoj až do niekoľkonásobku. Z toho vyplýva, že **knižnice síce disponujú pomerne veľkým množstvom kníh, jeho obmena a dopĺňovanie je však na veľmi nízkej úrovni a môžeme povedať, že je to neaktuálny knižničný fond.**
- ⇒ V odporúčaní sa hovorí aj o nákupe časopisov, všeobecne sa odporúča **10 titulov periodík na 1 000 obyvateľov** (t.j. v prepočte na 200 obyvateľov 2 tituly, 300 obyvateľov 3 tituly,...). V knižniciach nášho regiónu je okrem VKMK a MsK len 14 knižníc, ktoré odoberajú periodiká - **Slov. Ľupča, Valaská, Čierny Balog, Horná Lehota, Medzibrod, Lopej, Podbrezová, Štiavnička, Braväcovo, Nemecká, Telgárt, Heľpa, Jasenie, Badín**. Odporúčania plní len knižnica v Slovenskej Ľupči, ktorá odoberá najviac - 19 titulov periodík.
- ⇒ V odporúčaní sa hovorí aj o pracovníkoch knižnice, kde sa odporúča **1 kvalifikovaný knihovník na plný úväzok na 2 000 obyvateľov**, V našom regióne je okrem Banskej Bystrice a Brezna 10 obcí, ktoré majú viac ako

2 000 obyvateľov - Čierny Balog, Valaská, Slovenská Ľupča, Heľpa, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Brusno, Selce. **Dnes sú profesionalizované len prvé tri z nich, aj to na celý úväzok len knižnica v Čiernom Balogu.** Ostatné sú odprofesionalizované (alebo bývalé profesionalizované) knižnice, čiže pred rokom 1990 sa tieto odporúčania plnili. Z tohto odporúčania by sme mohli logicky odvodiť, že v obciach s počtom obyvateľov od 1 000 do 2 000 obyvateľov by mal byť knihovník aspoň na polovičný úväzok. Týka sa to obcí: Nemecká, Pohronská Polhora, Poniky, Ľubietová, Medzibrod, Šumiac, Telgárt, Badín, Podbrezová, Predajná, Štiavnička, Hrochoť, Nemce, Bacúch, Beňuš, Jasenie, Predajná, Michalová, Hronec, Vlkanová. Konštatovanie je také, že **aj profesionalizácia knižníc zaostáva za medzinárodnými odporúčaniami** (podčiarknuté knižnice boli do roku 1990 profesionalizované).

V tabuľke stále uvádzame aj prírastky kníh dosiahnuté v roku 1990 pred prechodom pod samosprávu, kedy ešte knižnice nepocítili dopady zmeny. Tento rok považujeme za medzník a vieme, že 61 % knižníc plnilo a prekračovalo medzinárodné odporúčania a mnohé sa im veľmi približovali (piaty stĺpec). Dá sa konštatovať, že **v roku 1990 boli naše knižnice v dopĺňovaní na európskej úrovni, čo sa o dnešnom stave knižníc nemôže povedať.**

Porovnanie niektorých ukazovateľov činnosti knižníc s medzinárodnými odporúčaniami sa môže stať užitočným nástrojom pri obhajovaní potrieb používateľov knižnice, pri zostavovaní ročných plánov či dlhodobějších koncepcií. Nie sú to záväzné normy, ale ukazujú smer, akým sa majú knižnice uberať pri rozvíjaní knižnično-informačných služieb.

**POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI
ODPORÚČANAMI – OKRES BANSKÁ BYSTRICA**

Obec	PRÍRASTOK KF (počet zv.)				% z odporúč. prír. KF		obmen a KF (odpor 20 r.)
	1990	2007	2008	odpor účasný	v roku 1990	v roku 2008	
B.Bystrica	11 157	1 745	3 436	16 093	67	21	37
Sl.Ľupča	367	287	409	785	51	52	25
Badín	358	97	132	430	85	31	23
Brusno	340	7	75	524	65	14	120
Čerín	194	48	55	110	183	50	61
D.Harm.	78	-	-	51	173	-	-
Hiadel'	91	178	55	129	65	42	33
H.Mičiná	116	-	3	125	92	2	755
H.Pršany	63	69	63	96	65	65	62
Hronsek	75	38	34	159	50	21	37
Kordíky	71	10	30	74	114	39	98
Králiky	195	10	27	147	148	18	90
Ľubietová	660	55	80	249	268	32	87
Lučatín	180	40	28	159	130	18	79
Malachov	350*	95	94	232	15	40	13
Medzibr.	404	58	66	324	120	20	122
Moštenica	76	12	12	51	162	23	111
Nemce	466*	71	63	285	165	22	46
Podkonice	209	127	54	215	95	25	157
Poniky	268	44	39	395	116	9	153
Povrazník	226	-	-	37	100	-	-
Riečka	225	22	34	159	158	21	72
Sebedín	68	-	10	98	77	10	36
Selce	268	146	56	512	54	11	159
St.Hory	163	51	57	125	145	46	78
Strelníky	286	70	68	201	141	33	55
Tajov	156	63	33	127	131	26	82
Vlkanová	629	204	157	278	256	56	19

Vysvetlivky:

* prírastok KF v roku vzniku knižnice (u novovznik. kn.)

**POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI
ODPORÚČANAMI – OKRES BREZNO**

Obec	P R Í R A S T O K K F (počet zv.)				% z odporúč. prír. KF		obmen a KF (odpor 20 r.)
	1990	2007	2008	odpor účasný	v roku 1990	v roku 2008	
Brezno	4 958	538	494	5 529	108	10	124
Č.Balog	368	218	217	1 301	29	17	41
Valaská	469	242	108	968	48	11	211
Bacúch	275	52	70	257	109	27	64
Beňuš	264	41	24	293	89	8	187
Braväcovo	244	16	58	179	130	32	54
Bystrá	56	15	14	49	112	28	104
Heľpa	367	98	100	732	49	14	65
H.Lehota	305	49	40	144	213	28	140
Hronec	252	7	185	285	87	65	27
Jarabá		-	-	11		-	-
Jasenie	263	38	229	273	94	84	21
Lom	256	24	-	75	316	-	-
Lopej	237	92	60	225	119	27	60
Mýto	270	111	100	137	208	73	47
Nemecká	303	35	101	391	76	26	39
Podbrez.	neevid.	97	80	494	-	16	57
Pohorelá	307	113	26	626	47	4	251
P.Polhora	312	21	37	418	73	9	119
Polomka	390	26	30	778	65	4	308
Predajná	250	59	56	343	74	16	67
Ráztoka	74	66	8	74	96	11	140
Sihla	51	93	42	50	93	84	34
Štiavnička	190	82	85	317	63	27	34
Šumiac	371	-	-	341	100	-	-
Telgárt	314	207	97	386	82	25	96
Valkovňa	150	2	-	86	185	-	-

Od polovice roka 2006 pracuje v Odbore pre knižničný systém v Slovenskej národnej knižnici v Martine pracovná skupina, ktorá sa zaoberá tvorbou štandardov pre rozvoj služieb verejných knižníc. Postupne cez 1. a 2. etapu štandardov bol vypracovaný **Návrh štandardov pre regionálne knižnice a verejné knižnice Bratislavy a Návrh štandardov pre mestské a obecné knižnice.**

Navrhnuté štandardy by mali byť vydané ako odporúčajúci materiál vo forme metodického pokynu Ministerstva kultúry SR, ktoré zvažuje plnenie štandardov začleniť do svojho grantového systému.

***Návrh 2. etapy štandardov
MESTSKÉ A OBECNÉ KNIŽNICE***

Typ knižníc		Priemerný počet výpožičiek na 1 ZVKČ	Priemerný počet výpožičiek na 1 obyv.	Priemerné percento použív. z počtu obyv.	Priemerné percento obnovy KF	Priemerný obrat KF
mestské	1. úroveň	13.000	3,5	10	1,13	1
	2. úroveň	20.000	5	12	1,13	1,5
profesionálne	1. úroveň	10.000	2,5	7	1,13	0,5
	2. úroveň	14.000	3	10	1,13	1
neprofesion.	1. úroveň	8.000	1,5	7	1,13	0,3
	2. úroveň	16.000	2	9	1,13	0,4

Pre 2. etapu boli navrhnuté tieto indikátory výkonu:

- výpožičky na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti
- výpožičky na 1 obyvateľa
- percento používateľov z počtu obyvateľov
- obrat knižničného fondu
- obnova knižničného fondu

V nasledujúcich tabuľkách prinášame porovnanie výkonov knižníc s návrhmi štandardov (okrem prvého bodu).

Okres Banská Bystrica

Typ knižníc		Priemerný počet výp. na 1 obyvateľa	Priemerné percento používateľov z počtu ob.	Priemerné percento obnovy KF	Priemerný obrat KF
60.000-100.000 obyvateľov	1.úroveň	6	12	3,4 – 4,5	1,5
	2.úroveň	8	19	5 – 8	2
Banská Bystrica		2,4	6,1	2,2	1,49
profesio-nálne kn.	1.úroveň	2,5	7	1,13	0,5
	2.úroveň	3	10	1,13	1,5
Slovenská Ľupča		5,3	8,4	3,93	1,6
neprofesio-nálne kn.	1.úroveň	1,5	7	1,13	0,3
	2.úroveň	2	9	1,13	0,4
Badín		1,4	11,3	4,31	0,8
Brusno		1,0	5,5	0,83	0,2
Čerín		2,1	14,0	1,62	0,3
D.Harm.		0,0	0,4	0,00	0,0
Hiadeľ		1,4	6,6	2,99	0,4
H.Mičiná		0,1	1,4	0,13	0,0
H.Pršany		0,4	3,9	1,60	0,0
Hronsek		0,3	1,9	2,70	0,1
Kordíky		0,1	2,9	1,01	0,0
Králiky		0,2	5,9	1,10	0,0
Ľubietová		0,6	5,8	1,15	0,1
Lučatín		1,8	9,5	1,26	0,5
Malachov		2,0	8,8	2,09	0,9
Medzibr.		2,0	8,8	0,75	0,3
Moštenica		0,4	6,6	0,90	0,1
Nemce		0,4	4,3	2,11	0,2
Podkonice		0,9	5,9	0,63	0,1
Poniky		1,5	4,2	0,65	0,4
Povrazník		0,6	12,3	0,00	0,0
Riečka		0,1	2,1	0,64	0,0
Sebedín		0,1	2,0	0,28	0,0
Selce		1,7	7,3	0,62	0,4
St. Hory		2,0	12,7	1,21	0,2
Strelníky		1,1	13,7	1,22	0,2
Tajov		2,1	6,6	1,22	0,4
Vlkanová		1,2	2,5	5,24	0,5

* červenou sú označené výkony, ktoré nedosahujú štandard

Okres Brezno

Typ knižníc		Priemerný počet výp. na 1 obyvateľa	Priemerné percento používateľov z počtu ob.	Priemerné percento obnovy KF	Priemerný obrat KF
mestské	1.úroveň	3,5	10	1,13	1
	2.úroveň	5	12	1,13	1,5
Brezno		5,4	6,1	0,22	1,9
profesio-nálne kn.	1.úroveň	2,5	7	1,13	0,5
	2.úroveň	3	10	1,13	1
Čierny Balog		2,7	7,6	2,41	1,5
Valaská		2,5	5,4	0,47	0,4
neprofesio-nálne kn.	1.úroveň	1,5	7	1,13	0,3
	2.úroveň	2	9	1,13	0,4
Bacúch		1,4	6,6	1,44	0,3
Beňuš		0,9	3,6	0,53	0,2
Braväcovo		2,7	12,1	1,85	0,6
Bystrá		0,8	4,8	0,96	0,1
Heľpa		0,2	5,1	1,51	0,1
H.Lehota		11,6	21,8	0,71	1,2
Hronec		0,7	2,5	0,23	0,2
Jarabá		0,4	9,1	0,00	0,0
Jasenie		0,5	7,8	0,55	0,1
Lom n/R.		4,7	34,0	0,00	0,6
Lopej		0,8	4,5	1,38	0,3
Mýto p/Ď.		2,6	10,4	0,99	0,5
Nemecká		1,8	4,4	1,65	0,2
Podbrez.		1,3	4,8	1,08	0,5
Pohorelá		1,4	5,4	0,39	0,4
P.Polhora		0,6	4,7	0,83	0,2
Polomka		0,5	2,8	0,30	0,2
Predajná		1,1	4,1	1,47	0,4
Ráztoka		0,8	4,4	0,71	0,2
Sihla		0,8	14,8	2,71	0,1
Štiavnička		1,9	5,9	1,73	0,9
Šumiac		0,0	2,4	0,00	0,0
Telgárt		3,5	7,1	1,04	0,6
Valkovňa		0,4	5,4	0,00	0,0

* červenou sú označené výkony, ktoré nedosahujú štandard

Z uvedených tabuliek je aj na základe farebného rozlíšenia na prvý pohľad jasné, že drvivá väčšina ukazovateľov nedosahuje navrhované štandardy.

V okrese Banská Bystrica je prepočítaných 112 údajov, z toho len 43 dosahuje štandard, čo je plnenie na 38 %. V okrese Brezno je 108 údajov, štandard dosahuje len 36, čo je plnenie na 33 %.

ZÁVER

Okres Banská Bystrica

Oproti roku 2007:

- objem finančných prostriedkov na dopĺňovanie KF výrazne stúpol
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na dopĺňovanie KF sa o 5 znížil
- počet stagnujúcich knižníc sa o 2 zvýšil
- zmena knihovníka bola v 3 knižniciach, čo je o 1 menej
- celkový počet výpožičiek klesol
- celkový počet používateľov klesol
- v rámci elektronizácie knižníc bol zakúpený program do 2 knižníc (Riečka, Brusno)

Z uvedeného rozboru vyplýva, že **činnosť knižníc sa oproti roku 2007 zhoršila v troch ukazovateľoch, v ostatných štyroch ukazovateľoch sa zlepšila.**

Okres Brezno:

Oproti roku 2007:

- objem finančných prostriedkov na nákup KF sa celkove znížil
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF je ten istý
- počet stagnujúcich knižníc sa o 1 zvýšil
- zmena knihovníka bola v 2 knižniciach, čo je o 1 viac
- celkový počet výpožičiek stúpol zásluhou profesionalizovaných knižníc, v ostatných kategóriách klesol
- počet používateľov klesol vo všetkých kategóriách
- v rámci elektronizácie bol zakúpený program tiež iba do 1 knižnice (Nemecká)

Oproti roku 2007 sa **činnosť zhoršila v štyroch ukazovateľoch**, v dvoch je rovnaká (počet fungujúcich knižníc a elektronizácia), mierny nárast je len v jednom ukazovateli (celkový počet výpožičiek).

V obidvoch okresoch stúpla priemerná návštevnosť knižníc a počet návštevníkov – v okrese Banská Bystrica o 10 % oproti r. 2007 a v okrese Brezno o 7 %. V obidvoch okresoch však aj napriek väčšiemu počtu návštevníkov klesol počet výpožičiek. Z toho možno vyvodit' niekoľko záverov:

- čitatelia naozaj menej čítajú
- v knižnici nemajú čo čítať – hľadajú nové knihy, ktorých je nedostatok
- v knižnici okrem základných služieb hľadajú aj špeciálne služby

Vymenované problémy poukazujú na to, že ešte **mnohé knižnice zápasia so základnými predpokladmi dobrého fungovania** a situácia ani nemá pozitívny trend.

Mnohí **zriadovatelia nezabezpečujú knižnicu** z finančnej a personálnej stránky, nezabezpečujú pravidelné dopĺňovanie knižničného fondu, čím vlastne **porušujú Zákon o knižniciach** č. 183/2000 (najmä § 12).

MDT: 027.52

NÁZOV: Štatistický prehľad o činnosti verejných
knižníc v okresoch Banská Bystrica
a Brezno za rok 2008

SPRACOVALA: Ľuboslava Hudecová

ZODPOVEDNÝ REDAKTOR: Mgr. Peter Klinec

VYDAVATEĽ: Verejná knižnica Mikuláša Kováča
v Banskej Bystrici

POČET STRÁN: 31

NÁKLAD: 80 ex.